

Marianne Tange Hasholt
Danmarks Tekniske Universitet

Drænbetons frostbestandighed

Dagsorden

1. Hvad er drænbeton?
2. InnoBYG udviklingsprojekt (2017-2018):
Superdrænende betonbelægninger
3. Studenterprojekt på DTU om drænbeton

Hvad er drænbeton?

Foto: www.innobyg.dk

Hvad er drænbeton?

Drænbeton er kendetegnet ved

- stort hulrumsvolumen (10-30%)
- lavt sandindhold "no fines concrete"
- lav styrke, selv ved lave v/c forhold
- høj permeabilitet (0,2-1,2 cm/s)

Hvorfor drænbeton?

Der er behov for klimatilpasning

Istedgade skybrud 2011-07-02

Foto: Lisa Risager

[CC BY-SA 2.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0>)]

Hvorfor drænbeton?

Permeable belægnings kan være en del af løsningen

Helenevej på Frederiksberg

Foto: Leif Jørgensen

[CC BY-SA 3.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>)]

Hvorfor ikke drænbeton?

Erfaring med drænbeton fra bl.a. England, Tyskland og USA, men...

- meget af erfaringsgrundlaget er empirisk
- delmaterialer er ikke nødvendigvis ens
- i Danmark skal beton til udendørs brug være frostbestandig

InnoBYG udviklingsprojekt

Bachelor-projekt

InnoBYG udviklingsprojekt

Fokus på frost/tø-eksponering, herunder at belyse

- betydning af tilslagetets frostbestandighed
- betydning af luftindhold i pasta
- muligheder for at anvende eksisterende prøvningsmetoder til accelereret fryse/tø-prøvning

EN 206 anvendelsesområde:

Denne europæiske standard gælder for beton, der er kompakteret således, at den ikke indeholder større mængder indesluttet luft, kun iblandet luft.

Fryse/tø-test for konventionel beton

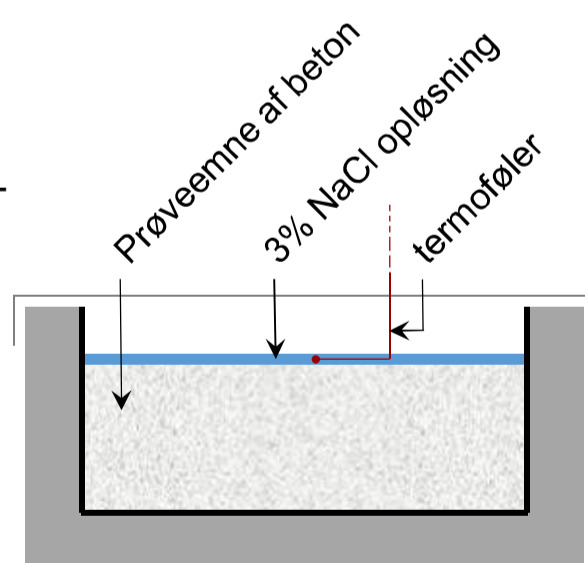
CEN/TS 12390-9:

Prøvning af hærdnet beton –

Del 9: Fryse-tø-modstand med tøsalt –

Afskalning

Reference-metode (Borås-test)

Fryse/tø-test for drænbeton

DIN 18507:

Pflastersteine aus haufwerksporigem Beton

– Begriffe, Anforderungen, Prüfung und Überwachung

(Belægningssten af beton med åben struktur

- Terminologi, krav, prøvning og produktionskontrol)

DS/EN 12371:

Prøvningsmetoder til natursten

- Bestemmelse af frostmodstand

EN 12371

Princip (minder om ASTM C 666)

- Natursten fryses i luft og optøes i væske
28 cyklusser à 12 timer
- Minimum-temperatur: -10°C (cirka)
- Evaluering: ændring i E-modul (EN 12371) & afskalning (DIN 18507)

TI / DTU-modifikationer

- curing ikke beskrevet; vi følger CEN/TS 12390-9
- Eksponeringsvæske: rent vand erstattes med 3% NaCl

Støbning af prøvofelter

+ støbning af cylindre

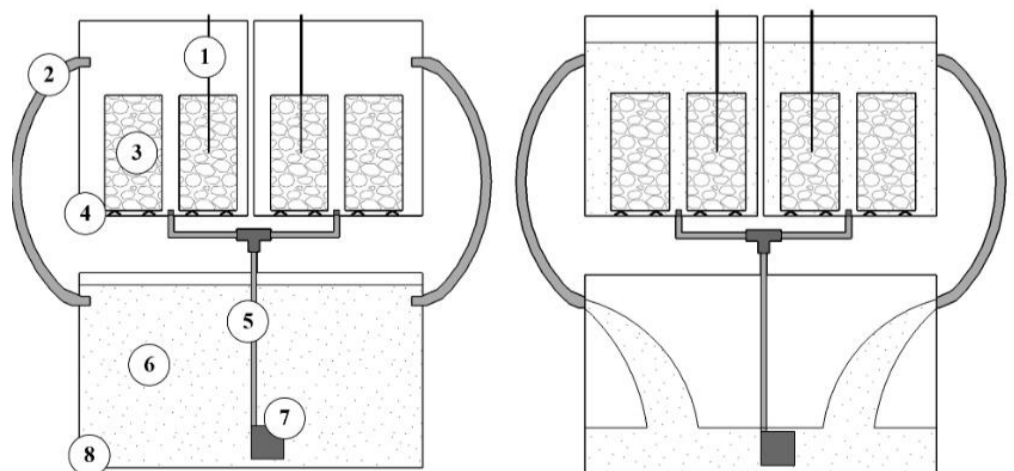
Fryse/tø-test – 2 versioner

Teknologisk Institut

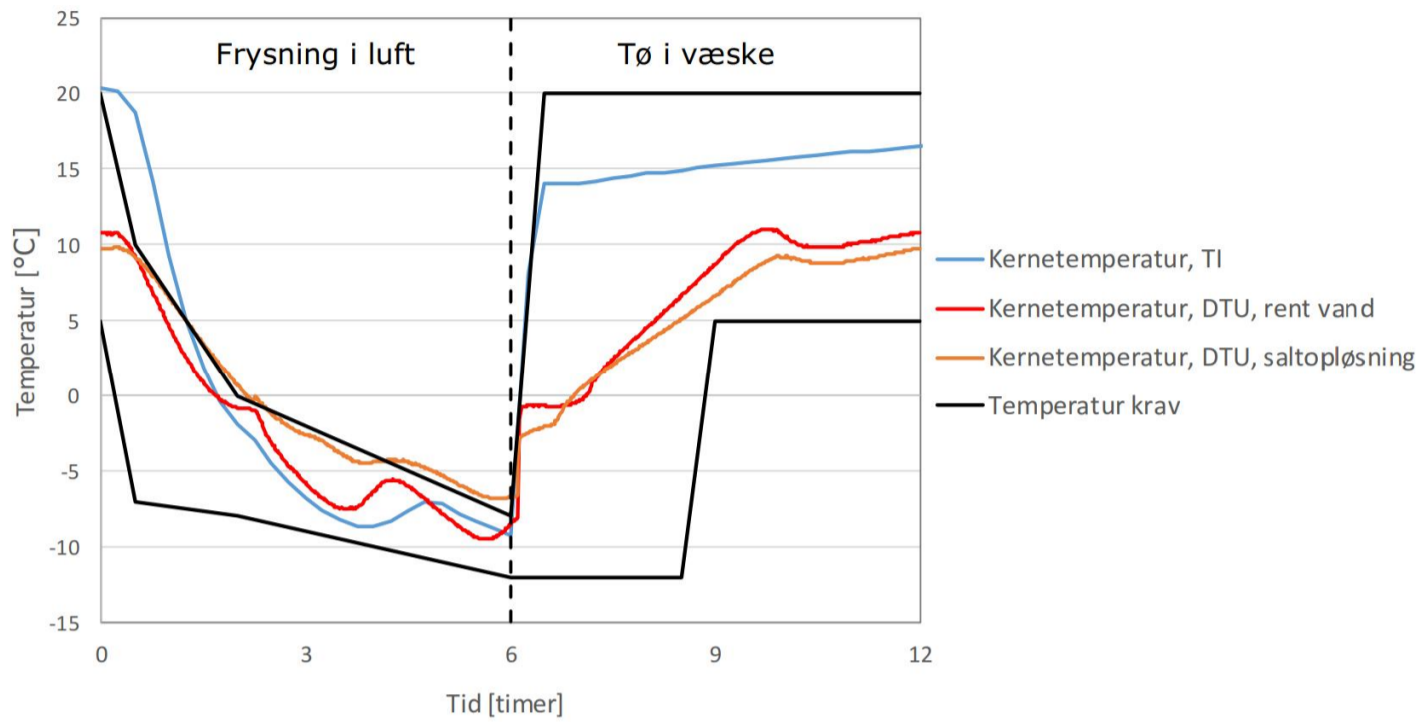
Prøveemner flyttes manuelt mellem frostskaab og optøningsvæske

DTU

Automatisk procedure

Fryse/tø-test - temperaturkurver

Fryse/tø-test - resultater

Teknologisk Institut

DTU

før

efter

Konklusion (1)

Tilslagets frostbestandighed har betydning

Prøvefelter efter 1 vinter:

P-sten

E-sten

Konklusion (1)

Tilslagets frostbestandighed har betydning

Udborede cylinder med P-sten efter laboratorieprøvning

Konklusion (2)

Pastaens frostbestandighed har sikkert også betydning

... men på trods af at prøvningsprogram indeholdt betonrecepter med forskellig dosering af luftindblandingsmiddel, lykkedes det ikke at fremstille drænbeton, der kunne betegnes som luftindblandet.

Konklusion (3)

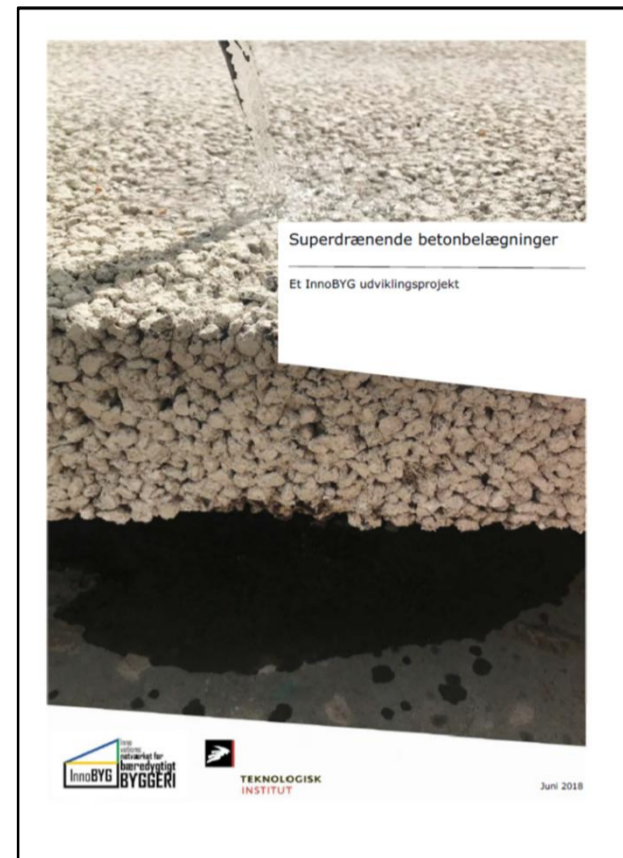
Den anvendte metode til accelereret fryse/tø-prøvning er ikke umiddelbart anvendelig

- Det er ikke tilfredsstillende, at små ændringer af temperaturkurven, der er indenfor det tilladte iflg. standarden, kan give anledning til meget store forskelle i resultater.
- Der mangler accept-kriterier

Hvis du vil læse mere...

Afsluttende rapport kan downloades

<https://www.innobyg.dk/blogs/udviklingsprojekter/superdraenende-betonbelagninger/2018/afslutning-af-projektet-og-offentliggørelse-af-resultater/>

På DTU arbejdede vi videre...

Fokus på luftporeanalyse

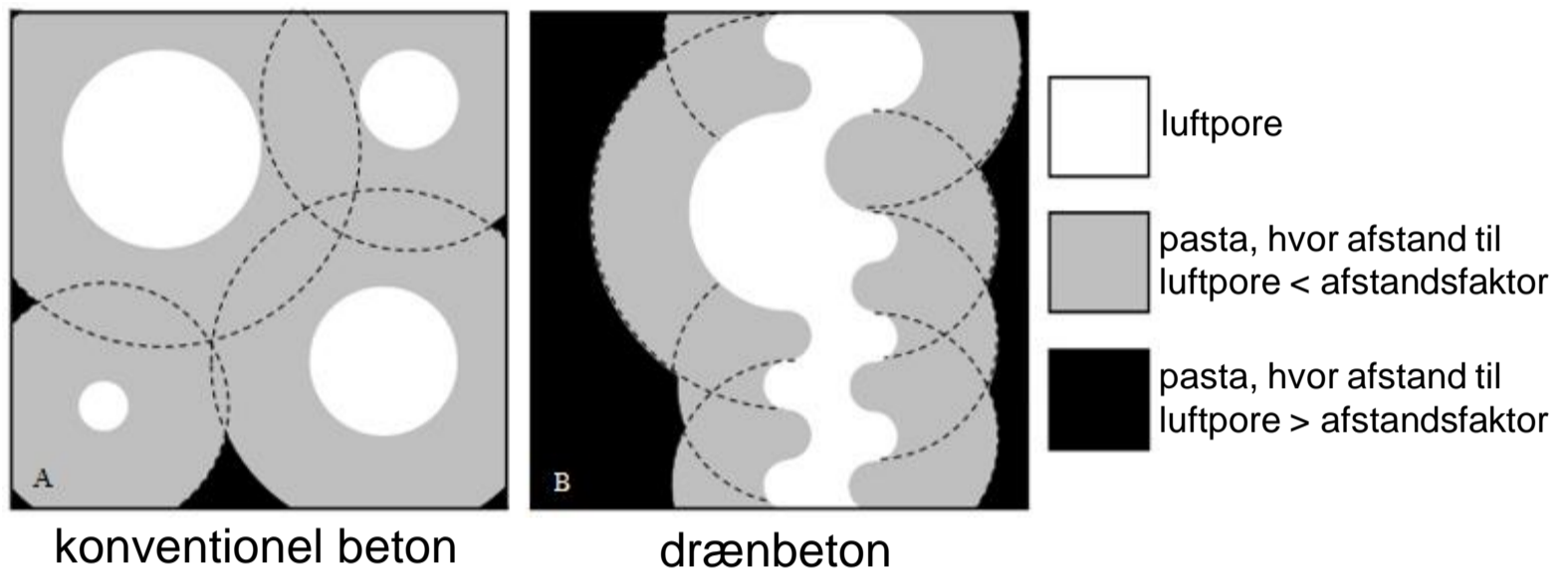
For konventionel beton:

- Frisk beton:
Luftindhold > 4,5%
- Hærdnet beton:
Luftindhold > 3,5%
Afstandsfaktor ≤ 0,20 mm

Mål: acceptkriterier for drænbetons luftporestruktur

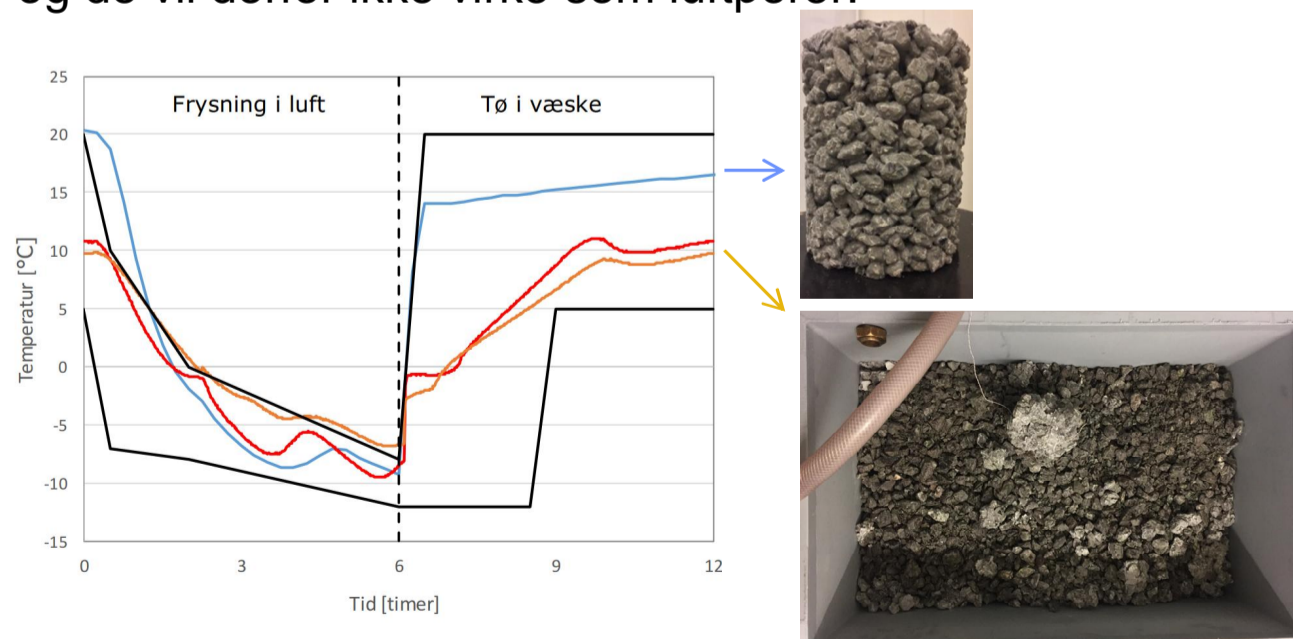
Drænbetons luftporestruktur

Udfordring I: Formler til beregning af afstandsfaktor bygger på antagelse om kuglerunde luftporer

Drænbetons luftporestruktur

Udfordring II: I drænbeton er nogle porer væskefyldte en del af tiden, og de vil derfor ikke virke som luftporer.

Drænbetons luftporestruktur

Konsekvens af udfordring I & II:

Det er nødvendigt at skelne mellem

- indblandede luftporer, der er fuldstændigt omsluttet af pasta
- makroporer (drænporer), der er tilgængelige for vand, der løber gennem drænbetonen

(vores definition afhænger ikke af porernes geometri, men kun af om porerne er tilgængelige for vand)

Drænbetons luftporestruktur

Udfordring III:

Eksperimentel undersøgelse kræver fremstilling af drænbeton både med og uden indblandet luft

Ny blandeprocedure (2-trins procedure)

1. Der blandes en konventionel (luftindblandet) beton
2. Der tilsættes ekstra tilslag fra den grove tilslagsfraktion (8-16 mm) for at opnå drænbeton.

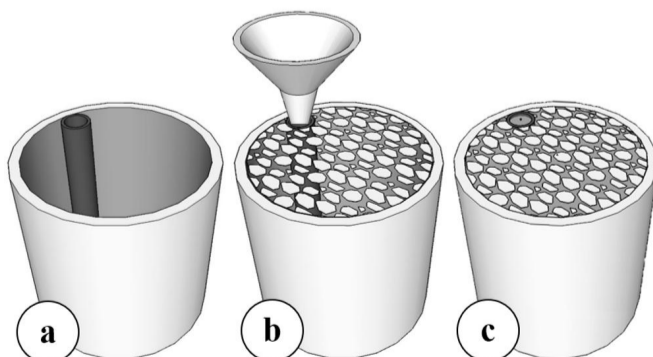
I den endelige recept udgør groft tilslag ca. 60% af delmaterialernes samlede volumen.

Den endelige recept er ikke en optimeret drænbeton-recept, og den indeholder mere sand end typisk drænbeton. Det eftervises ved måling af trykstyrke og permeabilitet, at den funktionsmæssigt er en drænbeton.

Måling af luftindhold i frisk beton

2 fremgangsmåder

- A. Måling af luftindhold i den konventionelle beton efter blandeprocedurens trin 1.
- B. Måling af luftindhold i drænbeton med modificeret pressurmeter efter blandeprocedurens trin 2

Måling af luftindhold i hærdnet drænbeton

Fremgangsmåde

1. Makroporer fyldes med epoxy før fremstilling af planslib
2. Makroporerne andel bestemmes vha. billedbehandling
3. Traditionel luftporeanalyse jf. DS/EN 480-11 (den, hvor planslibet farves sort og hvidt)

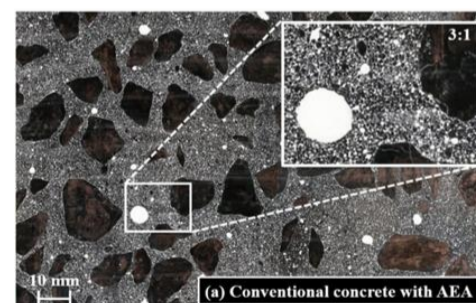
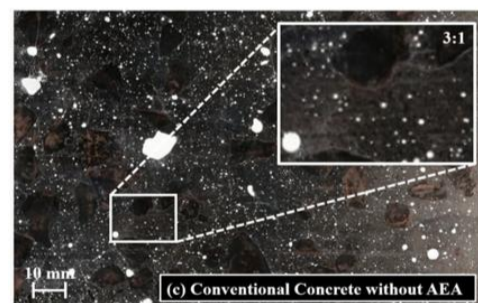

Evaluering af 2-trins blandeprocedure

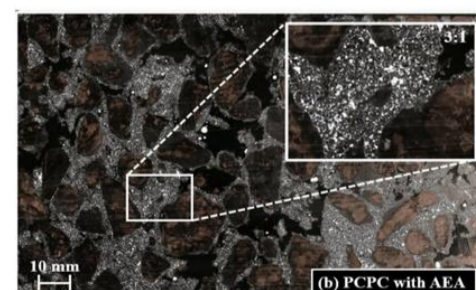
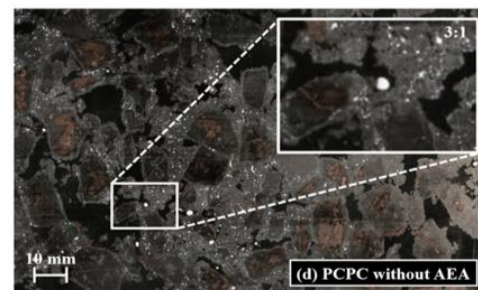
uden luftindblanding

med luftindblanding

efter trin 1

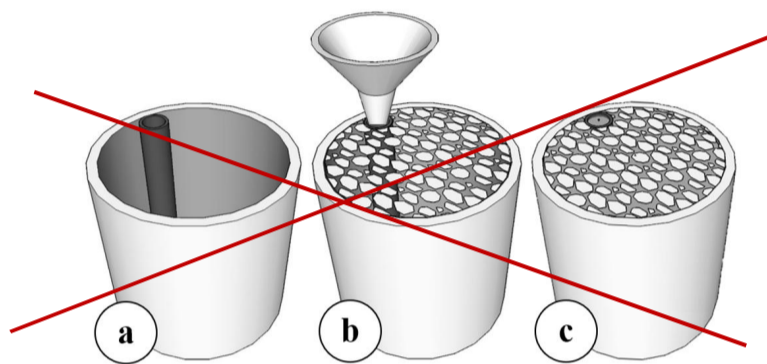
efter trin 2

Evaluering af måling for frisk beton

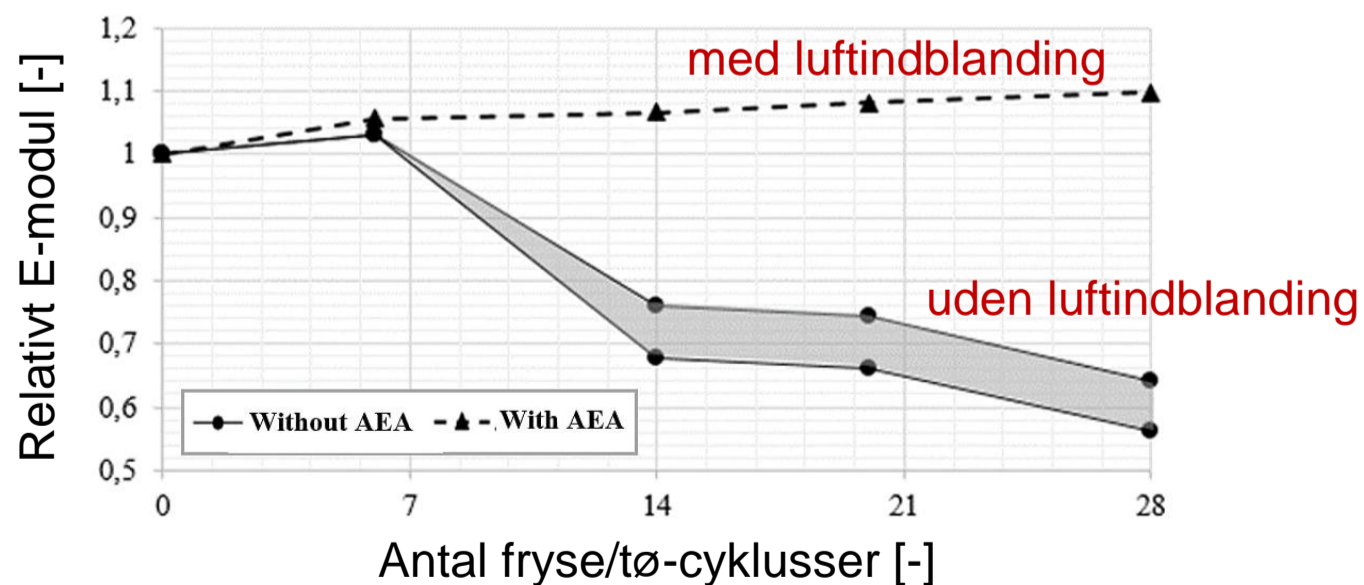
2 fremgangsmåder

- A. Måling af luftindhold i den konventionelle beton efter blandeprocedurens trin 1. **OK (omregnet til A/p)**
- B. Måling af luftindhold i drænbeton med modificeret pressurmeter efter blandeprocedurens trin 2 **For usikker**

Evaluering af måling for hærdnet beton

Resultater for fryse/tø-test

Konklusion

Drænbetons frostbestandighed kan bedømmes på betonsammensætning (v/c) og luftporestruktur

Forslag til acceptkriterier

- Frisk beton (målt efter blandeprocedure trin 1):
Luftindhold ifht. pastaindhold A/p > 0,20
- Hærdnet beton:
Luftindhold ifht. pastaindhold A/p > 0,10
Afstandsfaktor ≤ 0,20 mm

Snakken i kaffepausen

- Snak med Anne Sofie H. Olsen og Rune M. Knudsen (DTU-studerende, der har lavet projekt om drænbeton)
- Er der nogle betonproducenter, der har lyst til at prøve 2-trins blandeprocedure for drænbeton af i praksis?
- Næste skridt: et demonstrationsprojekt (mere end bare et prøvefelt)
Er der en interesseret bygherre?

Tak fordi I lyttede 😊